

Hoezeer het ons leed doet, wanneer weer een predikant tot scheuring overgaat, aan den anderen kant wordt de toestand er gezonder door, wanneer een krypto-schismatieke als schismatieke openbaar wordt.

Maar dat mag ons niet wantrouwend tegenover allen maken.

Als De Wisse schouwt en zich bij de Christelijke Gereformeerde Kerk voegt, zal men toch niet voor slaan om alle predikanten te laten verklaren, dat zij de Gereformeerde Kerk beschouwen als de zuiverste openbaring van het lichaam van Christus.

Er laten zich toestanden denken, dat zulk een algemeene ondertekening in het profijt der kerken moet geacht.

Maar dan moet de kerk in verval zijn.

Dan moet een dwaling zoo diep zijn ingevreten, dat speciale behandeling onmogelijk is geworden.

Daarvan is thans echter geen sprake.

Of wij het dan voor uitgesloten houden, dat er nog meer krypto-schismatieken zijn?

Deze vraag mag o.i. ons niet bezig houden.

Met de hypocrieten hebben de krypto-schismatieken (men lette op het derde der vergelijking!) dit gemeen, dat wij ze niet kunnen onderscheiden van anderen.

Doch gelijk er zoo gepredikt moet worden, dat de hypocrieten het in de kerk niet kunnen uithouden, tenzij zij zich bekeeren en alzoo ophouden hypocriet te zijn, zoo hebben ook onze kerken zulk een trouw aan de belijdenis aan den dag te leggen, dat het den krypto-schismatieken te warm wordt.

Eenerzijds blijve men de waarheid, door Assen en Groningen gehandhaafd, op overtuigende wijze verdedigen, in de hoop, dat mogelijke krypto-schismatieken de oogen voor hun dwaling opengaan.

Anderzijds wordt door het jongste geval van scheuring de ernstige vraag gesteld: wilt gijlieden ook niet beengaan?

Overigens heeft het bedoelde geval niets verontrustends voor ons kerkelijk leven in zijn geheel genomen.

Dat predikanten hun kerk en ambt ontrouw werden, kwam in het verleden meer voor en is voor de toekomst niet te keeren.

Slechts in het algemeen kan krypto-schismatieken, indien er zich nog onder ons bevinden, worden loegeroepen: weest oprecht!

HEPP.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Mystiek. Haar vormen, wezen, waarde, door Dr. W. J. Aalders, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen.
J. E. Wolters C. M. — Groningen—Den Haag, 1928.

„Het is een hachelijke zaak over mystiek te schrijven.”

Zoo begint prof. W. J. Aalders het boek, waarvan we hier den titel noemen.

Dit klinkt bijna als een verzuchting.

Men hoort er als het ware het gekluk der spreekwoordelijke loden schoenen in, waarmee iemand zich op weg begeeft.

En wanneer die weg meer dan een half duizend bladzijden lang is, gelijk hier het geval is, moet men zijn moed bewonderen.

Prof. Aalders heeft reden voor zijn verzucht.

Druk wordt er over mystiek geschreven.

En druk wordt er aan mystiek gedaan.

Doch zij, die erover schrijven, nemen gewoonlijk een andere houding tegenover de mystiek aan dan zij, die er aan doen.

Sinds de Aufklärung is de theologie en de godsdienstfilosofie de mystiek niet gunstig gezind. En vooral zij, die uit de school van Ritschl voortkwamen, meenden zich geroepen tegen haar als tegen een ontwaardingsverschijnsel te waarschuwen. Zelfs orthodoxen van den uitersten rechtervleugel deden daaraan mee. Zoo dragen de meest uiteenlopende geestesrichtingen steunen aan om haar daarmee te kneuzen, neer te werpen, te doodden.

Het opmerkelijke daarbij is, dat men het er niet over eens is, wie men nu eigenlijk steunt. Telkens komen er nog nieuwe bij. Men zou zeggen, dat, om te weten wat zij misdoet, haar wezen moet vaststaan. Maar terwijl de mond over haar wezen twist, neemt de hand een steen op. Waarvan zij zich schuldig heeft gemaakt, kan niet beslist worden. Alleen geldt dit als een axioma: zij is schuldig.

Als echter de mannen der officiële wetenschap bij het invallen van het duister hun bedrijf hebben gestaakt, sluiten geesten, die op den naam van modern prijs stellen, naar den steenhoop toe, halen de blanke vleeschmassa eronder vandaan, wrijven haar in met een of ander middel, dat de levensgeesten opwekt, passen de kunstnatgeademhaling op haar toe, betoveren haar tot bezieling en zwaaient voor haar de wierookvaten. De mystiek is in onzen tijd in trek. Het woord alleen geeft reeds eerbetoon aan een streven. In de salons zijn mystieke dichters in trek.

Zoo is het nu eenmaal in de wonderbare wereld, die wij de onze noemen. Als de zon hangt aan den hemel staat, wordt de mystiek door gekrakte en gebefte heeren begrepen. Als de schemer valt

wordt bij sprookjesachtig toortslicht de ethische figuur der mystiek door scherpgetrekkende silhouetten met oogen, die dweepstralen schieten als in processie rondgedragen.

Hier heeft men slechts één van de duizend en één tegenstrijdigheden van onzen tijd.

Er blijven er nog duizend over.

Prof. W. J. Aalders echter, ofschoon man van officiële wetenschap en alzoo aan zijn stand verplicht krachttermen hard als keien naar de mystiek te slingeren, neemt het voor haar op. Hij neemt het voor haar op op klaarlichten dag en loopt in de rij der duistere dweepers niet mee.

Van hem was niet anders te wachten.

Hij heeft in deze antecedensten.

Men wist reeds wat men aan hem had.

Een belangrijk deel van zijn leven heeft hij aan de mystiek gewijd en telkens in brochure gebodschapt, dat hij haar waardeerde.

Dit boek zet de kroon op zijn jarenlangen arbeid.

Hier voegt een eeresaluut.

Zijn levenswerk zal misschien ramor in casa brengen bij de mannen der officiële wetenschap.

Misschien ook de diepe stilte der negeering.

Voor die negeering kan bij voorbaat verontschuldiging worden uitgedacht.

Hij schreef in het... Nederlandsch. In soepel, in smakelijk, hier en daar zelfs in schitterend Nederlandsch. Maar Nederlandsch blijft Nederlandsch. Daarvan kan men notitie nemen als het zoo eens uitkomt.

Prof. Aalders deed meer, waarmee wij onze ingomenheid moeten uitspreken, dan dat hij de mystiek weet te waardeeren. Hij vindt zelfs in het Oude Testament een van de bronnen der mystiek. En het was zoo eendrachtig door vele mannen van de officiële Oudtestamentische wetenschap uitgemaakt, dat er in die boeken geen greintje mystiek voorkomt! Hij verzet zich tegen die uitspraak! Hoe durft hij!

Daarenboven neemt hij een principieel onderscheid aan tusschen christelijke en niet-christelijke mystiek. Volgens hem is het christendom normatief en staat daarom kritisch, keurend tegenover alles wat zich als mystiek aandient. Ook hiermee komt hij met het oordeel van hen, die zich de vertegenwoordigers der officiële wetenschap voelen, in konflikt. Zij vinden het enghartig om alleen binnen het christendom de ware mystiek te zoeken.

En om nog dit te memoreeren — prof. Aalders heeft den euvelen moed om zelfs bij Calvijn mystiek te ontdekken! Dit strookt in het geheel niet met het Calvijn-beeld, dat men zich buiten den kring van de Calvinisten zelf had gevormd. Calvijn een mysticus! Het lijkt schier een contradictio in terminis!

Voor ons zijn dit allemaal redenen om het boek van prof. Aalders in hooge waarde te houden.

Ons land maakt hiermee te midden van de omvangrijke literatuur, welke op vreemden bodem hierover verscheen, geen slecht figuur.

Hoezeer we echter zulk een prestatie en zulk een moed bewonderen, wij mogen onze teleurstelling niet verbergen.

We zullen ons wel wachten voor het nietszeggende, voor het dooddoenerige vonnis: dit is nog niet HET boek over de mystiek.

Natuurlijk niet.

HET boek over de mystiek zal door geen sterveling geschreven worden, net zomin als HET boek over de scholastiek, HET boek over Augustinus, HET boek over... men vult zelf maar in.

Liever wil ik trachten aan te wijzen, waar de oorzaak van den onbevredigenden indruk, welke dit boek achter laat, onzes inziens ligt.

Zij is — om een beeld aan een aangename vakantiebezigheid: het fotografeeren te ontleenen — hierin te zoeken, dat prof. Aalders niet scherp instelt.

Dat blijkt reeds aan het begin.

Daar heeft hij het over de moeilijkheid om een gezichtspunt te vinden, vanwaaruit de mystiek zich laat overzien. Hij voor zich kiest dat gezichtspunt in de theologie. En dan laat hij er dadelijk op volgen: „En bij de theologie denk ik bepaaldelijk aan de godsdienstfilosofie.”

Tusschen theologie en filosofie, in dit geval: godsdienstfilosofie, wordt door hem niet scherp onderscheiden.

Hij voelt dat zelf ook.

Vandaar dat hij er aan toevoegt: „Ik ga hier geen uiteenzetting geven van de encyclopaedische vraagstukken der theologie. Ik plaats alleen, als door weinigen weersproken, de stelling, dat de theologie te doen heeft met de wetenschappelijke behandeling van den godsdienst en dat de godsdienstfilosofie in het bijzonder is belast met de vraag naar het wezen, de waarheid en de waarde van den godsdienst.”

Door weinigen weersproken?

Zou prof. Aalders hier in het geheel niet gedacht hebben aan de Gereformeerde theologen, die de stelling dat de godsdienst het object is van de wetenschappelijke theologie, niet voor hun rekening nemen?

Van een man als prof. Aalders mag niet ondersteld, dat hij de Gereformeerden als een quantite négligable beschouwt!

Hij moet alzoo in oprechtheid meenen, dat zij

met zulk een opvatting van theologie vrede kunnen nemen.

Toch vergist hij zich.

Voor de Gereformeerden is het object van de theologie de Godsopenbaring en niet de godsdienst. Zij kunnen zich aan een omschrijving als die van prof. Aalders niet gewonnen geven.

En nu zegt intuïtie prof. Aalders wel, dat het zoo nog niet heeltemaal in het reine is. Daaruit is de zinsnede te verklaren: „Ik begeef mij nog niet in den strijd, die door de tegenstelling: theologie—godsdienstwetenschap pleegt te worden ontzet.”

Maar hij prefereert dat min of meer onscherpe. Want geeft hij het prijs, dan bevindt hij zich midden in den strijd.

En hoeveel moed hij ook heeft betoond door het voor de mystiek op te nemen, hij wil geen strijd tot het einde toe.

Hij wil den strijd niet uitstrijden.

Dit mag niet toegeschreven aan gemis aan persoonlijkheid. Hierachter werken geestesstructuur en milieu.

Het kontrastrijke wordt door prof. Aalders niet begeerd.

Maar daarom verdwijnen dan ook uit zijn teekening van de mystiek tegenstellingen en onderscheidingen, welke in de werkelijkheid bestaan.

Ofschoon hij de scheiding erkent tusschen christelijke en niet-christelijke mystiek, blijft hij toch in gebreke de scheidslijn aan te geven.

In plaats van de Godsopenbaring, maakt hij het christendom normatief. Daardoor verspeelt hij evenwel de norm om te beoordeelen, wat in het christendom werkelijk christelijk is en wat niet.

Hij leidt het begrip der ware mystiek niet af uit de Schrift, maar hij rubriceert haar uitspraken, welke hiervoor in aanmerking komen eenvoudig onder de verschijningsvormen van de mystiek naast vele andere.

Hij bedient zich bij zijn beschouwing van de phaenomenologische methode van Scheler, hoewel weer niet konsekwent en onder duchtige reserves.

En een der kenmerken van deze methode is, dat zij het normatieve van de Schrift op zij schuift.

Onder de onderscheidingen, welke door den schrijver in schemer worden gezet behooren ook die tusschen mystiek en religie en die tusschen mystiek en geloof.

Over de eerste handelt hij breedvoerig, maar de juiste verhoudingsbepaling onthoudt.

De laatste schijnt hij min of meer uit te wisschen.

Zoo zouden we kunnen voortgaan.

Veel en velerlei brengt prof. Aalders bij zijn onderwerp te pas: de kosmos, het leven, de zedelijkheid, de samenleving, de kunst, de cultuur, de psychologie, de kenleer, de theologie, de ethiek, de sociologie, de aesthetiek enz.

Maar gedurig stuit men weer op gemelde eigenaardigheid.

Hij wil de mystiek gaarne in haar synthetische betekenis zien.

Doch vergeet hij niet te zeer, dat een goede synthese, wanneer zij door onzen geest gekonstrueerd wordt, een scherpe analyse onderstelt.

Op meer dan één plaats wordt er in dit boek gehandeld over het wezen der mystiek.

Maar wanneer men het sluit en zich afvraagt: wat verstaat nu de schrijver onder mystiek, zal men of een zeer omslachtig antwoord moeten geven of elk antwoord schuldig moeten blijven.

Dat is voor een boek kritiek.

Evenwel belet ons dit niet om zijn verdiensten, waarvan ik er enkele opsomde, ten slotte nog eens te accentueeren en zijn schrijver te danken voor den materialenrijkdom, welke hij nu in dienst van de gemeenschap stelde.

Niet alleen landgoedsbezitters verdienen den dank van het publiek, wanneer zij aan het publiek vrije wandeling toestaan in hun uitgestrekte bosschen, maar meer nog de bezitters van geestelijke goederen, welke zij moeizaam hebben verworven, wanneer zij daartoe door publiciteit den toegang voor ieder openen.

HEPP.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Pers-stemmen.

De Synode van de Chr. Ger. Kerk in Amerika. II.

Inzake de volgorde in den eeredienst heeft de Synode te Holland, Michigan, een beslissing genomen.

Naar de Am. „Wachter” meldt is zij deze:

1. Votum	1. Psalm [Votum]
2. Zegenroep	2. Voorgebed of
3. Psalm	3. Zegenroep
4. Lezing der Wet en van de hoofdsom der Wet naar Matth. 22 indien begeerd.	
5. Belijdenis der zonden of boetspalm (of beide).	
6. Absolutie.	
7. De Twalf Artikelen (door den leeraar of door den leeraar en de gemeente te zamen).	
8. Psalm.	
9. Algemeen gebed, besloten met het gebed des Heeren (het laatste alleen door den leeraar of mede door de gemeente).	
10. Collecte en Psalm.	

11. Gebed te laten
12. Schrift
13. Predik
14. Dankz
15. Psalm
16. Zegen.

Deze v
Met het o
dere week
dragen de
Ook bes
raden aan
hun geme
aangenom
den, zond
meenten i
verwacht
kerkerade
kerkvisita
gang is.
De Syn
wen ge
openba
dan die
zijn op
nomen we
kelijke ee
houden z
wezen we
en dat zij
dezen an
zullen da
eigen ha
gen den
De Chr.
dus vor v
Bij ons
dit punt e
Zelfs me
hierover
Wij kun
dan geluk
maaktheid
Vooral
vinistische
absolutie i

(Inzending
nederland)

Verleden
het zetje
Ik was ju
nog in ee
uitslag, st
bevredigin
teerden, c
serveer
ner wege
innerden.
En nu
gezet.
Daarom
staat van
persakker

Dr H.

De uit
aansluit
vereenig
len”, be
eens lid
En als
H. V. a
geven a
dan het
verband
naar de
Ook l
steit is
Heer
lid zijn
derland
Heer
lid zijn
derland
De l
moeten
Kerken
Of ik
Onze
hoofdza
samen
land”.
Beter
Kerken
inter-k
t Gu
wetens
refo
Gerel
dunnin
De he
Kb. Am
Het
aangem
voorste
om-zee
sultaat
lijk gez
on 3 H
Comm

11. Gebed over de liefdegaven (met vrijheid dit weg te laten).
12. Schriftlezing.
13. Prediking.
14. Dankzegging.
15. Psalm (met of zonder doxologie).
16. Zegen.

Deze volgorde is bedoeld voor den morgendienst. Met het oog op de andere Zondagsdiensten en bijzondere weekdiensten werd de bestaande commissie opgedragen de volgende Synode met advies te dienen.

Ook besloot de Synode: Dat predikanten en kerkeraden aangespoord worden er aan te arbeiden dat in hun gemeenten de invoering van de door de Synode aangenomen orde van eeredienst zal kunnen geschieden, zonder den vrede in en het welzijn van hun gemeenten in gevaar te brengen. En dat van de Classes verwacht wordt, dat zij daartoe medewerken en de kerkeraden steunen zullen, in het bijzonder door bij kerkvisitatie er op te letten of er ten dezen vooruitgang is.

De Synode besloot ook de kerkeraden te waarschuwen geen andere veranderingen in hun openbaren eeredienst aan te brengen dan die welke in de voorgestelde orde zijn opgenomen, als deze orde door haar aangenomen wordt; dat zij nadruk legge op het feit dat kerkelijke eenheid en trouw eischen dat alle kerken zich houden zullen aan de synodale uitspraken, tenzij bewezen worde, dat zij in strijd zijn met Gods Woord; en dat zij den eisch handhave dat kerkeraden, die na dezen andere veranderingen mochten begeeren, toezien zullen dat zij zulke veranderingen niet invoeren op eigen hand, maar ter verkrijging van wat zij verlangen den geordenden kerkelijken weg bewandelen.

De Chr. Ger. Kerk in Amerika is ons in deze dus ver vooruit.

Bij ons lichtte de Synode te Utrecht in 1923 dit punt eenvoudig van het agendum.

Zelfs mochten de Deputaten voor de Liturgie zich hierover niet meer beraden.

Wij kunnen de Amerikaansche kerken niet anders dan gelukwenschen, dat zij in deze naar de volmaaktheid willen voorvaren.

Vooral verheugt het ons, dat zij in echt Calvinistischen stijl de belijdenis der zonden en de absolutie in den eeredienst hebben opgenomen.

HEPP.

PERSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan de K. Schilder, Mattheslaan 456a, Rotterdam.)

De uitslag van Middelburg (V. U.-dag).

Verleden week is ter zetterij wegens plaatsgebrek het zetsel persschouw voor een deel uitgelicht. Ik was juist bezig met citaten van hen, die zich nog in eenig opzicht onbevredigd toonden met den uitslag, subsidiair aan de onbevredigdheid van den bevredigingsdienst van een toegenegen oor presenteren, ook al stroomde dit gebaar in zijn gereserveerdheid kwalijk met den aanvang hunner wegen, welken die anderen zich nog herinnerden (ik noem niemand).

En nu is midden in dat laatste deel de schaar gezet.

Daarom zal ik nu eerst vervolgen met wat nog staat van verleden week en de citaten van den persakker der laatste week afzonderlijk geven.

Dr H. Kaajan zegt „Utr. Kb.“:

De uitspraak van professor Ridderbos: „Het feit van aansluiting bij een zekere kerkformatie kan voor deze vereniging geen reden zijn om een enquête in te stellen“, benam ik niet. Als een Hoogleraar der V. U. dan eens lid werd van de Remonstrantsche Kerk, wat dan? En als de zich noemende Gereformeerde Kerken in het H. V. straks in haar Belijdenisschriften uitdrukking geven aan wat haar leeraren zeggen te belijden, zou dan het toetreden van hoogleraren der V. U. tot dit verhand geen aanleiding kunnen zijn tot onderzoek naar de geloofsovertuiging dezer hoogleraren?

Ook len ik het met de stelling: „Onze Vrije Universiteit is inter-kerkelijk“ niet geheel eens.

Heeren Directeuren en Curatoren moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

Heeren Hoogleraren in de Theologie moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

De leden van een in te stellen enquête-commissie moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

Of ik dit nu erg vind? Helemaal niet.

Onze Gereformeerde Universiteit wordt immers hoofdzakelijk door dat volk in Nederland gedragen, dat samen vormt: „de Gereformeerde Kerken in Nederland“.

Beter met den grooten teen in de Gereformeerde Kerken geklemd en dan zuiver-Gereformeerd, dan inter-kerkelijk en slap Gereformeerd.

Gaat met onze Vrije Universiteit niet alleen om wetenschaps-beoefening, maar inzonderheid om Gereformeerde wetenschaps-beoefening. En dit Gereformeerde mag niet van de zooveelste verdunning zijn.

De heer Ebling spreekt zich zóó uit in „Geref. Kb. Amsterdam-Zuid“:

Het spijt ons, dat de motie-De Hummelen niet is aangenomen, ofschoon we kunnen begrijpen, dat de voorstellers bij eventuele stemming een verwerping-om-zeer-ongelijksoortige-motieven voorzagen. Het resultaat is dus zóó, dat de Vereniging niet uitdrukkelijk gezegd heeft: de speciale uitspraak omtrent Gen. 2 en 3 ligt opgesloten in de algemeene uitspraak, die de Commissie gaf.

De Vereniging zag dus wel reden tot een algemeene uitspraak omtrent het Schriftgezag, waarover in de laatste tijden verschil is gevallen; maar ze zag geen reden tot een speciale uitspraak omtrent de bepaalde punten, waarover in de laatste tijden verschil is gevallen.

De Vereniging zag wel reden tot het algemeene, maar ze zag geen reden tot het speciale, en — ze heeft het ook uitdrukkelijk gezegd — of dat speciale in het algemeene ligt opgesloten.

Intusschen, napleiten over wat nu eenmaal beslist is, lijkt ons onnoodig en onprofijtlijk; en we bedwingen dus liever voorloopig onze neiging tot verdere bespreking van den tegenwoordigen stand der verhoudingen binnen den Kring der V. U.

Er is trouwens alle reden tot afwachting. Uit de verklaring namens curatoren en directeuren blijkt, dat de zaak nog niet geheel beëindigd is.

De bekwame verdediger van het rapport gaf op zeker oogenblik deze treffende uiting van het gevoel van velen onder: „We kunnen het zoo moeilijk hebben, dat die drie Hoogleraren bij een andere Kerk zijn gegaan.“

Ja zeker, en niet maar bij een andere Gereformeerde Kerk, maar bij een andere kerk, „die de laatste handhaving van het Heilig Schriftgezag heeft gebrandmerkt als een stellen van menscheijke, met de H. Schrift strijdige, besluiten naast, en boven, 't Woord Gods!“

Directeuren en curatoren zullen trachten te verkrijgen instemming (van het in hun verklaring bedoelde tweed) Hoogleraren) met de conclusie, dus óók met die algemeene verklaring omtrent het Schriftgezag, welke verklaring „De Heraut“ ons heeft uitgelegd als zelfs nog verder, „veel verder“ gaande, dan Assen.

We wachten dus af, of die instemming wordt verkregen. En we wachten dan ook af, of die eventuele instemming zal kunnen gepaard gaan „aan het lidmaatschap van een Kerk, die de laatste, te Assen bevestigde, handhaving van het Schriftgezag heeft gebrandmerkt als een verlaten van de ongerepte trouw aan de Drie Formulieren van Eenigheid!“

De Vereniging heeft de beslissing van Assen niet uitdrukkelijk willen betrekken in de algemeene uitspraak over het Schriftgezag. Zij heeft niet uitdrukkelijk willen zeggen, of ze de belijning van Assen rekent tot den materielen inhoud van de Geref. beginselen, die haar grondslag zijn.

Wij verwachten, dat de groote practicus, de tijd, het wel zal zeggen.

En we hopen van harte, dat het dan een zeggen in positieven zin zal zijn!

De voorsteller van de aangenomen motie van instemming, heeft in z'n toelichting het hijschen van het veiligheidsseil gegrond hierop, dat de directeuren en curatoren zich diligent hebben verklaard.

We hopen en gelooven, dat zeer velen van het Gereformeerde volk met opmerkzaamheid de resultaten van deze diligentie zullen afwachten.

De heer G. G. Gijben (ook door dr Dijk, met ds Hagen, genoemd) zegt in „Geref. Kbl. Vlaardingen etc“:

Zeker, er zijn zwaarwichtige, enorm veel omvattende kwesties, waarvan de oplossing, als zij mogelijk is, aan den loop der jaren, of zelfs aan den loop der eeuwen moet overgelaten worden. Maar daartoe behoort toch waarlijk niet de kwestie van art. 2 der Statuten van de vereniging voor hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag. Deze vereniging is geen produkt van een kerkelijk instituut, maar zij is wel een voortbrengsel van de organische Kerk van Christus in ons vaderland. Dat wil zeggen: uit den organischen, geestelijken Kerkwortel spruit in de eerste plaats als hoofdstengel op: de instelling der ambten, dus de instituutaire kerk. Maar daarnaevens, daar rondomheen komen velerlei andere uitgroeisels voor den dag, namelijk het christelijk lager onderwijs, de christelijke wetenschap, de christelijke arbeidersbeweging, het christelijk verenigingsleven, de christelijke handelspraktijk en zoo meer. Nu staat er onveranderlijk in art. 2 der Universiteits-statuten, dat al het onderwijs aan de V. U. moet rusten op de gereformeerde beginselen. Was hierbij nu eene Commissie voor onderzoek noodig? Weten dan zelfs de eenvoudigste geloovigen niet en is het door Dr Kuiper vanaf 1880 (het jaar der oprichting van de V. U.) niet aldoor als met een vasten hamerslag ingeprent, dat „gereformeerde“ beginselen geene ander zijn dan zuiver Bijbelsche beginselen? En kan het ook maar voor één geloovige twijfelachtig zijn dat tot die Bijbelsche beginselen behoort het onvoorwaardelijk aannemen van alles, dat de Heilige Schrift ons als feiten, als historie mededeelt? Moest dit een en ander nu in 1927 en 1928 nog eens opzettelijk onderzocht worden?

Even later:

De opzet van het geding, dat ons op universitair gebied thans bezig houdt, had dus o. i. veel eenvoudiger kunnen zijn, en de quaestie had dan veel eerder beëindigd kunnen zijn. Eene korte navraag had tot het doel kunnen leiden.

Nu traineert de zaak misschien nog weer een jaar, of althans verscheiden maanden.

En inmiddels blijft het wantrouwen in sommige gemeederen doornievelen.

En hiermee meen ik objectief te hebben weergegeven, wat de geref. pers zegt in deze week.

De motie-Hummelen.

Men wijst mij van bevriende zijde erop, dat „Friesch Dagblad“ (9 Juli) breder dan andere bladen het debat over de motie van de Hummelen (Zutphen), ingediend tijdens den V. U.-dag, geeft. Omdat het zuiver houden van de historie, en het vastleggen ervan, betekenis heeft voor later, geef ik hier eerst de motie:

De H. Hummelen van Zutphen, hoewel dankbaar voor het rapport en geen bezwaar hebbende tegen de con-

clusiën op zichzelf, zag deze echter gaarne nog eensginszins verduidelijkt. Het heeft Spr. ten zeerste verwonderd, dat de Commissie geen termen heeft gevonden om op de materiele vraag zelve een antwoord te geven. Het voorstel op de vergadering te Arnhem door Dr Dijk e. s. ingediend, gaf daartoe z. i. immers gereede aanleiding. Dit verzoek toch luidde: „De vergadering van leden der Ver. v. H. O. op G. G. verzoekt: Directeuren en Curatoren te onderzoeken, of art. 2 der Statuten zóó is te interpreteren, dat tot de daar genoemde Geref. beginselen behoort het goddelijk gezag der H. S. gelijk de Gereformeerde Kerken in Nederland in haar kerkelijke vergaderingen hebben beleden en handhaven“.

Spr. legt nadruk op dat woord „handhaven“. Daar in toch lag nadrukkelijk opgesloten de vraag of de Ver. overeenkomstig art. 2 der Statuten ook gehouden was, de beslissing van Assen inzake het Schriftgezag harerzijds te aanvaarden of niet. Volgens het verslag dier vergadering viel zelfs op dit „handhaven“ allen nadruk.

Vandaar dat Spr. mede namens enkele andere heeren, een motie indient ter nadere verduidelijking der conclusiën, opdat de Vereniging zich daarover uitspreke. Hij wenscht, dat de Vereniging de uitspraak van directeuren aanvaarde, doch aan de tweede clausule harerzijds toevoege: „zooals de Gereformeerde Kerken ook ten opzichte van Gen. 2 en 3 hebben uitgesproken“.

En ook uit de discussie deze passage:

Prof. Ridderbos citeert uit het Stenografisch verslag van de vorige jaarvergadering, om te betoogen, hoe de Commissie haar opdracht juist heeft opgevat volgens de samenvatting die de toenmalige voorzitter daarvan gaf.

De Hummelen protesteert hiertegen. De samenvatting van den Voorzitter kon de duidelijke uitspraak der Vergadering niet te niet doen. Het voorstel zelve had men tot grondslag moeten nemen.

Prof. Ridderbos geeft toe, dat het voorstel inhield, wat De Hummelen zegt, doch dat de samenvatting des Voorzitters zonder discussie is aanvaard door de Vergadering. Hij verzoekt De Hummelen, tenzij diens consciëntie hem dit verbieden mocht, zijn motie weer in te trekken, want het is van zoo groote betekenis, dat wij hier heden tot een gemeenschappelijke uitspraak komen. (Applaus.)

En dan wijs ik nog daarna op deze passage:

De Hummelen verklaarde namens de ondertekenaars van zijn motie, dat zij, hoewel den inhoud van de motie ten volle handhavende, bereid zijn, deze in te trekken, vooral ook, omdat gelijk de Voorzitter terecht opmerkte, een eventuele verwerping om andere redenen dan den inhoud, tot verkeerde gevolgtrekkingen zou leiden.

K. S.

Vragenbus.

Een tweetal vragen wacht sinds eenigen tijd op beantwoording.

De eerste luidt: behoort de ontvangenis en geboorte van onzen Heiland tot Zijn borgechtelijk werk, of is het daarvan slechts voorbereiding en vangt dit werk zelf pas na de geboorte aan?

Ons antwoord kan luiden, zeer zeker behoort de ontvangenis en geboorte tot het borgechtelijk werk van Christus. Dit wordt duidelijk uitgesproken in Art. XVIII en XX van onze Nederl. Geloofsbelijdenis.

Moelijker is een tweede vraag. Ze gaat uit van het door ons beleden feit, dat er ook in de heerlijkheid verschil zal zijn. Alle kinderen Gods zullen ten volle zalig zijn, maar in de heerlijkheid bestaan graden. Hangt nu ook die graad van heerlijkheid samen met de natuurlijke begaafdheid, welke God den mensch heeft geschonken?

We zouden op deze vraag niet een in elk opzicht afdoend antwoord durven geven. Eenerzijds kan uit een plaats als 1 Kor. 15: 34 vlg. afgeleid worden, dat er zeer zeker een nauw verband is tusschen den staat der heerlijkheid en het leven op aarde. We kunnen ook moeilijk aannemen, dat God gaven van hart en hoofd geeft, om die straks verloren te laten gaan. Maar aan de andere zijde leert de Schrift duidelijk, dat het genadeleed in den hemel evenredig is aan het werk, dat op aarde werd verricht in den dienst van God, 1 Kor. 3: 10—15; 2 Kor. 4: 17; Hebr. 11: 26 enz. enz. Dat geeft ons de voorstelling, dat het loon bepaald zal worden naar het gebruik dat van de natuurlijke begaafdheden is gemaakt, niet naar die begaafdheden zelf. Trouwens ook van de duivelen geldt, dat ze hoog begaafd zijn, er kunnen ook hoog-begaafden in de hel komen. Zoo is het ook te verstaan. Of we al dan niet begaafd zijn, hangt niet van ons toedoen af, al mag gebrek aan begaafdheid gebracht tot de gevolgen der zonde. Maar of we onze gaven goed of slecht gebruiken, ligt voor onze verantwoordelijkheid.

F. W. G.

BOEKBESPREKING.

„De Vogelen des hemels“ door Dr A. van Veldhuizen.

Met pteenteekeningen van H. Sikkema.

Kampen — J. H. Kok. 1928.

Een echt vakantie-boek!

Wie naar buiten gaat zal er geen spijt van hebben, dat hij dit boek in zijn overvullen koffer gestopt heeft.

Het brengt hem dicht bij de natuur en doet hem meer genieten.

Gelukkig, dat prof. van Veldhuizen zich niet voor een deskundige in de vogelwereld houdt.

Dan zou men zeker een geleerd, droog, saai boek hebben gekregen.

Maar nu springt geen vogel drucker van den hak op den tak dan prof. van Veldhuizen.

Het is ongelooflijk, welke interessante bijzonderheden hij u ook buiten de vogelwereld om weet mee te deelen.

Hij heeft geen oogenblik gebrek aan discours.